

คอลัมน์ “แจ้งสื่เบียร์” ฉบับวันที่ 19 สิงหาคม 2568
เจาะความท้าทายภาคท่องเที่ยวไทย ในวันที่เริ่มอ่อนแรง

บัณฑิตย์ พิณอุดม
 ธนาคารแห่งประเทศไทย

ภาคการท่องเที่ยวที่เคยเป็นแรงส่งสำคัญของเศรษฐกิจไทยกำลังชะลอตัวลงในปีนี้มีแนวโน้มเติบโตช้ากว่าประเทศคู่แข่งในปีหน้า สะท้อนจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาไทยในช่วง 7 เดือนแรกของปี 68 ที่หดตัวร้อยละ 6¹ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อนจากนักท่องเที่ยวระยะใกล้ (short-haul tourists) เป็นหลัก อย่างไรก็ตาม รายรับจากนักท่องเที่ยวไม่ได้ชะลอลงมากนัก เนื่องจากได้อานิสงส์จากนักท่องเที่ยวระยะไกล (long-haul tourists) ที่ใช้จ่ายสูงและมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น แต่การกระจายประโยชน์ทางเศรษฐกิจอาจแย่ง เพราะจำกัดอยู่เฉพาะในเมืองหลักและภาคโรงแรม

สถานการณ์ภาคท่องเที่ยวใน 7 เดือนแรกของปี 68

ในช่วง 7 เดือนแรกของปีนี้ จำนวนนักท่องเที่ยวหดตัวจากกลุ่มนักท่องเที่ยวระยะใกล้ที่ลดลงร้อยละ 14 โดยเฉพาะจากจีน มาเลเซีย และเวียดนาม แม้ว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวระยะไกลจากยุโรป สหรัฐฯ และออสเตรเลียขยายตัวได้ร้อยละ 13 ทั้งนี้ การชะลอตัวโดยรวมมาจาก 3 ปัจจัยสำคัญ ได้แก่

(1) การแข่งขันในตลาดการท่องเที่ยวรุนแรงขึ้น โดยคู่แข่งสำคัญอย่างญี่ปุ่นและจีนเร่งกระตุ้นภาคการท่องเที่ยว เพื่อชดเชยผลกระทบจากการชะลอตัวของการค้าโลก ส่งผลให้ญี่ปุ่นมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 22² เทียบช่วงเดียวกันของปีก่อน จากมาตรการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายในแต่ละภูมิภาค การจัดงาน World Expo 2025 และเงินเยนที่อ่อนค่า เช่นเดียวกับจีนที่มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 20³ โดยจีนได้ขยายการยกเว้นวีซ่าให้แก่ 75 ประเทศ ร่วมกับการพัฒนาระบบการชำระเงิน และเริ่มใช้มาตรการคืนภาษีแก่นักท่องเที่ยวแบบทันทีเมื่อเดือน เม.ย. 68 (instant tax refund)

(2) ความกังวลด้านความปลอดภัยและการถูกหลอกลวงในไทย ซึ่งยังไม่สามารถเรียกความเชื่อมั่นจากนักท่องเที่ยวกลับมาได้อย่างเต็มที่

¹ กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

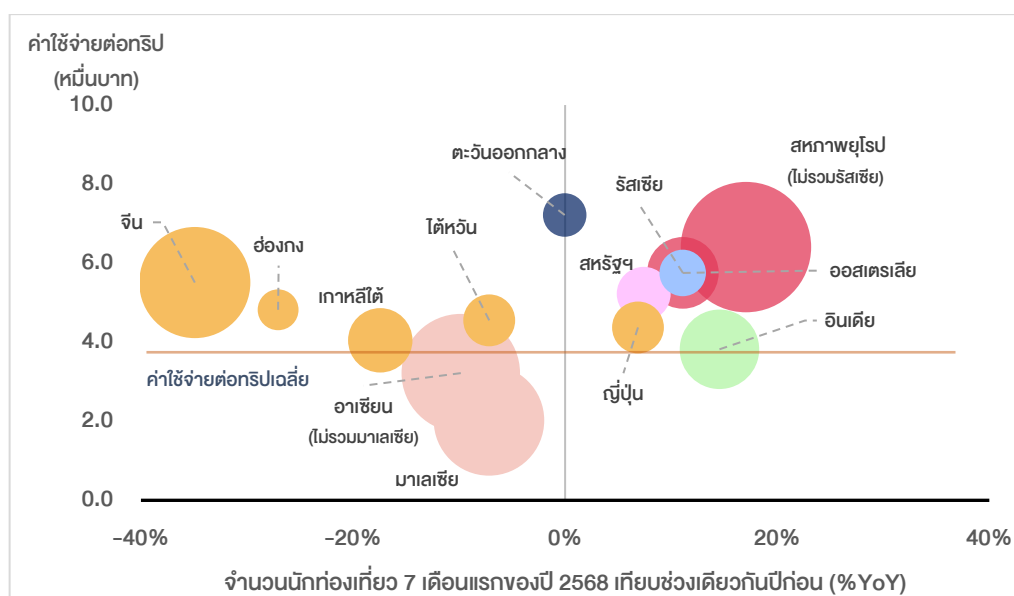
² Japan National Tourism Organization (JNTO)

³ Ministry of Culture and Tourism, China

(3) ความกังวลต่อแนวโน้มเศรษฐกิจโลกที่ไม่แน่นอน โดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวเอเชียตะวันออก และอาเซียนที่อ่อนไหวต่อปัจจัยเศรษฐกิจกว่ากลุ่มอื่น ส่งผลให้นักท่องเที่ยว 2 กลุ่มนี้เดินทางเข้าไทยลดลง ร้อยละ 27¹ และร้อยละ 9¹ จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ตามลำดับ

แม้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง แต่รายรับภาคท่องเที่ยวยังฟื้นตัวได้ในช่วง 7 เดือนที่ผ่านมา โดยคิดเป็นเม็ดเงินราว 8 แสนล้านบาท ส่วนหนึ่งได้รับผลดีจากสัดส่วนนักท่องเที่ยวระยะไกลที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25¹ ในปี 62 เป็นร้อยละ 35 โดยกลุ่มนี้มีค่าใช้จ่ายต่อทริปสูงจึงมีส่วนชดเชยรายได้ที่สูญเสียไปจากกลุ่มระยะใกล้ได้ดังภาพที่ 1 อย่างไรก็ตาม การกระจายรายได้มีแนวโน้มแย่งกันในเชิงพื้นที่และประเภทการใช้จ่าย เนื่องจากนักท่องเที่ยวระยะไกลท่องเที่ยวกระจุกตัวเฉพาะใน 6 เมืองหลักเท่านั้น ได้แก่ กรุงเทพฯ ภูเก็ต พัทยา สุราษฎร์ธานี เชียงใหม่ และกระบี่⁴ และส่วนหนึ่งนิยมพักโรงแรมระดับบน (luxury hotel) สะท้อนจากสัดส่วนการใช้จ่ายหมวดที่พักปรับสูงขึ้น ขณะที่หมวดอื่นปรับลดลงดังภาพที่ 2 ส่งผลให้รายได้ของบางธุรกิจหายไป เช่น แหล่งช้อปปิ้ง และร้านอาหาร

ภาพที่ 1

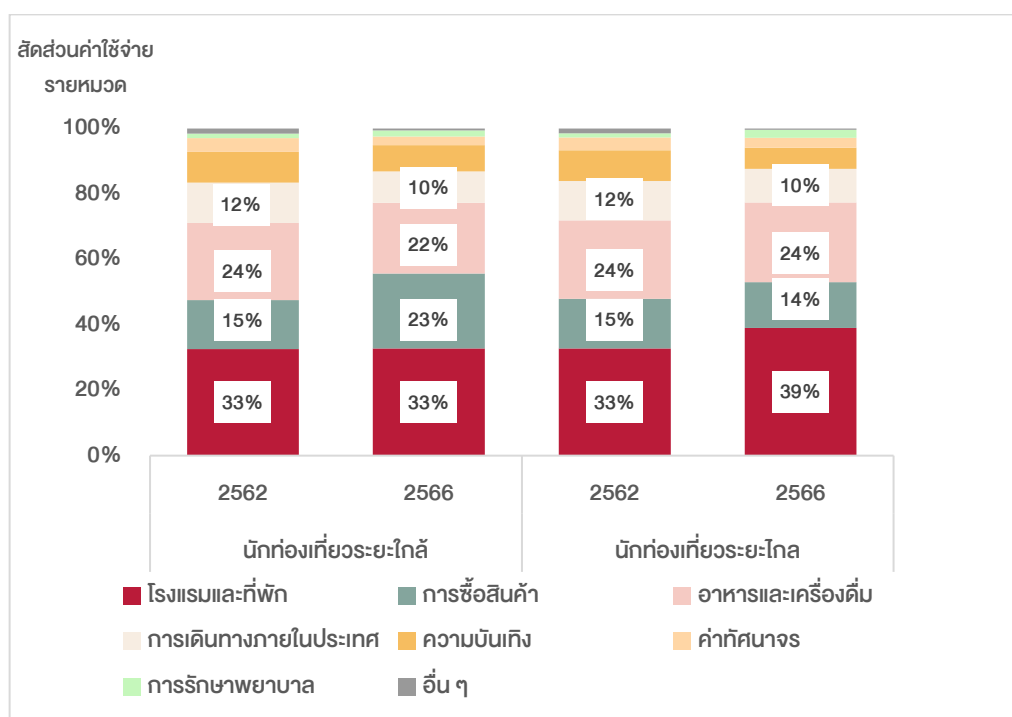

หมายเหตุ: ขนาดวงกลมแทนสัดส่วนต่อจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมดใน 7 เดือนแรกของปี 68

ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คำนวณโดย ธปท.

⁴ รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการสำรวจข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงลึก ปี 62 และรายงานความก้าวหน้า ปี 68, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ภาพที่ 2

ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คำนวณโดย ธปท.

รูปแบบและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไปเป็นอีกหนึ่งความท้าทายสำคัญ

ในช่วงที่ผ่านมา พฤติกรรมการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไป โดย (1) นักท่องเที่ยวหันมาให้ความสำคัญกับที่พักและบริการที่มีคุณภาพสูง โดยชื่อเสียงและระดับดาวกลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจ (2) อายุเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวลดลง โดยมีสัดส่วนของกลุ่ม Gen Z และ Millennials เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นกลุ่มที่ต้องการประสบการณ์และรางวัลชีวิตจากการท่องเที่ยว และ (3) นักท่องเที่ยวโดยรวมเน้นความคุ้มค่ามากขึ้น สะท้อนจากสัดส่วนการใช้จ่ายซื้อของฝากลดลง แต่ให้คุณค่ากับสินค้าหัตถกรรม (hand-crafted goods) รวมถึงการรับประทาน street food ตามกระแสสังคมออนไลน์ และนิยมทำกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เช่น การดำน้ำลึก และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น

มองไปข้างหน้า นอกจากความท้าทายของภาคท่องเที่ยวในภาพรวม การตอบโจทย์นักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มยังมีปัจจัยเฉพาะที่ไม่เหมือนกัน โดยเบื้องต้นอาจจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวกลุ่มระยะไกลจากยุโรป เช่น รัสเซีย อังกฤษ เยอรมนี ตะวันออกกลาง และออสเตรเลีย (คิดเป็นร้อยละ 31 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดในปี 67) โดยที่ผ่านมา จำนวนนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ยังเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตลอด 7 เดือนของปีนี้ และมีการใช้จ่ายสูงกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวระยะใกล้ถึง 1.7 เท่า¹ แต่การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวกลุ่มระยะไกลยังกระจุกตัวเฉพาะเมืองหลัก ดังนั้น การพัฒนาด้านการ

เดินทางเชื่อมต่อเมืองรอง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายตัว จะเพิ่มโอกาสในการมาเที่ยวซ้ำ เพิ่มจำนวนวันพักในไทย อีกทั้งช่วยกระจายรายได้ไปยังเมืองอื่นๆ ให้มากกว่าปัจจุบัน

2. นักท่องเที่ยวกลุ่มระยะใกล้ ได้แก่ จีน เกาหลีใต้ ฮองกง ไต้หวัน รวมถึงอาเซียน (คิดเป็นร้อยละ 69 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดในปี 67) โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจีนที่ช่วง 7 เดือนแรกของปี 68 หดตัวจากรยะเดียวกันปีก่อนสูงถึงร้อยละ 35 ขณะที่นักท่องเที่ยวระยะใกล้ที่ไม่ใช่จีนหดตัวร้อยละ 6 โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เปลี่ยนมาเป็นผู้เดินทางอิสระ (free independent traveler) มากขึ้น โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจีนที่กลุ่มทัวร์ลดลง จากร้อยละ 26 ในช่วงก่อนโควิด⁴ เหลือเพียงร้อยละ 15 ในไตรมาสที่ 1 ปี 68 นอกจากนี้กระแสของ influencer มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวมากขึ้น⁵ จึงอาจอ่อนไหวกับประเด็นสื่อสารในโลกออนไลน์ ดังนั้น การสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวจึงมีส่วนสำคัญที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวระยะใกล้ให้กลับมาเที่ยวไทยเหมือนเดิม

โดยสรุป ภาคท่องเที่ยวที่ฟื้นตัวในช่วงที่ผ่านมา กำลังเผชิญกับความท้าทายรอบด้าน จากปัจจัยการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น ความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัย แนวโน้มเศรษฐกิจโลก ตลอดจนพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไป มองไปข้างหน้า ไทยจำเป็นต้องยกระดับความสามารถในการแข่งขัน โดยเฉพาะการเร่งพัฒนาด้านอุปทานของภาคการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญที่ไม่ควรมองข้าม

** บทความนี้เป็นความคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด **

⁵ Dragon trail sentiment survey report